

नवीन कोरोना विषाणू आजार (nCov)

संक्षिप्त टिपण

०१ मार्च २०२०

करोना विषाणू - सर्वसाधारण माहिती -

करोना हे विषाणूच्या एका समूहाचं नाव आहे. साध्या सर्दी खोकल्यापासून ते सार्स (Severe Acute Respiratory Syndrome) किंवा मर्स (Middle East Respiratory Syndrome) यासारख्या गंभीर आजारासाठी करोना विषाणू कारणीभूत असतात.

● करोना विषाणू आजाराची लक्षणे

ही मुख्यत्वे श्वसनसंस्थेचे निगडीत असतात ती सर्वसाधारणपणे इन्फ्लुएन्झा आजारा सारखीच असतात. सर्दी, खोकला, श्वास घ्यायला त्रास होणे, निमोनिया, काहीवेळा मूत्रपिंड निकामी होणे अशी लक्षणे मुख्यत्वेकरून आढळतात.

● करोना विषाणूमुळे होणारा आजार पसरतो कसा?

करोना विषाणू मुळे होणारा आजार नेमका कसा पसरतो याबाबत अजून बरीचशी संदिग्धता असली तरी सर्वसाधारणपणे हा आजार हा हवेवाटे शिंकण्या खोकल्यातून जे थेंब बाहेर पडतात त्यातून पसरतो. करोना विषाणूचे मूळ स्थान प्राणी जगतात आहे.

● करोना विषाणू आजारावर कोणतेही औषध अथवा लस उपलब्ध नाही. रुग्णास त्याच्या लक्षणानुसार उपचार केले जातात.

● करोना आजार होऊ नये यासाठी काय काळजी घ्यायला हवी - सध्या महाराष्ट्रात या आजाराची लागण झालेली नाही तथापि खालील खबरदारी घेणे आरोग्यासाठी हिताचे आहे.

१) श्वसनसंस्थेचे विकार असणा-या व्यक्तीशी संपर्क ठेवताना संसर्ग न होण्याची काळजी घेणे.

२) हात वारंवार धुणे.

३) शिंकताना, खोकताना नाकातोंडावर रुमाल अथवा टिश्यू पेपर धरणे.

४) अर्धवट शिजलेले, कच्चे मांस खाऊ नये.

५) फळे, भाज्या न धूता खाऊ नयेत.

● खाली नमूद केलेल्या व्यक्तींनी ताबडतोब वैद्यकीय सल्ला घ्यावा -

✓ श्वसनास त्रास होणा-या व्यक्ती आणि

- ✓ हा त्रास कोणत्या आजारामुळे होतो आहे हे स्पष्ट होत नसल्यास व रुग्णाने बाधित देशात प्रवास केला असल्यास
- ✓ प्रतिकार शक्ती कमी असलेल्या व्यक्ती आणि ज्यांनी नुकताच बाधित देशात प्रवास केला आहे.

नवीन कोरोना विषाणू - उपाययोजना आणि सदःस्थिती -

३१ डिसेंबर २०१९ रोजी चीन देशातील वुहान शहरात नवीन कोरोना विषाणूचा उद्रेक घोषित करण्यात आला. त्यानंतर चीनच्या इतर शहरात आणि प्रांतातही या आजाराचे रुग्ण आढळले असून दिनांक २९ फेब्रुवारी २०२० पर्यंत जगामध्ये एकुण ८५४०३ रुग्ण आणि चीनमध्ये ७९३९४ रुग्ण आढळले असून २८३८ मृत्यू झाले आहेत. चीनच्या बाहेर भारतासह श्रीलंका, नेपाळ, जपान, थायलंड, दक्षिण कोरिया, अमेरिका, फ्रान्स, इराण, सिंगापूर, मलेशिया, जर्मनी, इटली, ऑस्ट्रेलिया, स्पेन, डेन्मार्क, पाकिस्तान इत्यादी ५३ देशांनीही या आजाराचे रुग्ण नोंदविले आहेत. जगातील चीन व्यतिरिक्त जपान मध्ये-५, फ्रांस-२, व फिलिपाईन्स येथे १ व रिपब्लिक ऑफ कोरिया मध्ये १७ व इराण ३४ आणि व इटली मध्ये २१ मृत्यू झाले आहेत. केरळमध्ये या आजाराचे ३ रुग्ण आढळले आहेत. कोरोना विषाणू आजाराच्या प्रतिबंध व नियंत्रणासाठी केंद्र सरकारच्या मदतीने महाराष्ट्रात पुढील उपाय योजना राबविण्यात येत आहेत -

१. **आंतरराष्ट्रीय विमानतळावर प्रवाशांचे स्क्रीनिंग** - केंद्र सरकारच्या निर्देशानुसार कोरोना बाधित देशातून येणाऱ्या प्रवाशांचे स्क्रीनिंग मुंबईसह देशातील २१ विमानतळांवर सुरू करण्यात आले आहे. या स्क्रीनिंगमध्ये आढळलेल्या संशयित रुग्णांना विलगीकरण कक्षामध्ये भरती करण्याची सुविधा कस्तुरबा रुग्णालय मुंबई तसेच नायडू रुग्णालय पुणे येथे करण्यात आली आहे.
२. **बाधित देशातून आलेल्या प्रवाशांचा पाठपुरावा** - जे प्रवासी कोरोना बाधित देशातून भारतामध्ये येत आहेत त्यांची माहिती दैनंदिन स्वरूपामध्ये विमानतळ आरोग्य अधिकाऱ्यांमार्फत राज्य आरोग्य विभागास कळविली जाते. या सर्व प्रवाशांचा ते बाधित देशातून आलेल्या तारखेपासून पुढील १४ दिवस दैनंदिन पाठपुरावा करण्यात येतो. त्यांच्यामध्ये कोरोना आजार सदृश्य लक्षणे निर्माण झाली आहेत किंवा कसे याबाबत दैनंदिन विचारणा करण्यात येते. याशिवाय अशी लक्षणे आढळल्यास त्यांनी स्वतःहून आरोग्य विभागात कळवण्याबाबत देखील प्रत्येक प्रवाशास सुचित करण्यात आले आहे. या दैनंदिन पाठपुराव्यामध्ये एखाद्या प्रवाशामध्ये संशयित कोरोना आजाराची लक्षणे

आढळल्यास त्याला विलगीकरण कक्षात भरती करण्याबाबत संबंधितांना सूचित करण्यात आले आहे.

३. **प्रयोगशाळा निदान व्यवस्था** - नवीन कोरोना विषाणु आजाराच्या रुग्ण निदानाची व्यवस्था राष्ट्रीय विषाणु विज्ञान संस्था (एन आय व्ही), पुणे येथे करण्यात आली आहे. संशयित रुग्ण कोणास म्हणावे, याबाबत जागतिक आरोग्य संघटनेने सुस्पष्ट सूचना दिलेल्या असून त्याचे पालन करण्यात येत आहे. कोणत्याही संशयित रुग्णाचे प्रयोगशाळा नमुना एन आय व्ही पुणे यांना पाठविताना तो एकात्मिक रोग सर्वेक्षण कार्यक्रम महाराष्ट्र यांच्या अनुमतीने पाठविणे आवश्यक आहे.

एन. आय व्ही. पुणे व्यतिरिक्त आता राज्यातील दोन विषाणु संशोधन आणि निदान प्रयोगशाळांमध्ये (व्ही. आर. डी. एल.) देखील कोरोना निदानाची सुविधा निर्माण करण्यात आलेली आहे. कस्तुरबा मध्यवर्ती प्रयोगशाळा, मुंबई आणि इंदिरा गांधी वैद्यकीय महाविद्यालय, नागपूर येथे या नवीन प्रयोगशाळा आहेत.

४. **विलगीकरण आणि उपचार व्यवस्था** - संशयित कोरोना आजारी रुग्णांना भरती करण्यासाठी सध्या मुंबईमध्ये कस्तुरबा रुग्णालय आणि पुण्यात नायडू रुग्णालय येथे आवश्यक विलगीकरण व उपचार सुविधा उपलब्ध करण्यात आली आहे. बी. जे. वैद्यकीय महाविद्यालयात गंभीर रुग्णांसाठी विलगीकरण व्यवस्था करण्यात आलेली आहे. या शिवाय प्रत्येक जिल्हा रुग्णालयात आणि शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयातही विलगीकरण कक्ष कार्यान्वित करण्याबाबत संबंधितांना सूचित करण्यात आले आहे. (सोबत राज्यातील विलगीकरण कक्षांची यादी जोडली आहे.)

५. **खाजगी रुग्णालयात विलगीकरण कक्ष सुरु करण्याबाबत मार्गदर्शक सूचना** - मुंबई, पुणे आणि पिंपरी चिंचवड मनपा क्षेत्रात खाजगी रुग्णालयांमध्येदेखील विलगीकरण कक्ष सुरु करण्याचा निर्णय घेण्यात आला असून त्या साठी हॉस्पिटल चेकलिस्ट तयार करण्यात आली आहे.

७. **आरोग्य शिक्षण** - राज्य सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या वतीने सर्वसामान्य जनता, वैद्यकीय व्यावसायिक आणि बाधित भागातून आलेल्या प्रवाशांसाठी आरोग्य शिक्षण विषयक साहित्य तयार करण्यात आले असून ते सर्व संबंधितांना वितरित करण्यात आले आहे.

करोना विषाणू संसर्ग

काळजी करु नका सावध रहा...लक्षणे दिसल्यास उपचार घ्या.

हे करा....स्वतःला व इतरांना सुरक्षित ठेवा

साबण व पाणी वापरून आपले हात स्वच्छ धुवा.

 शिकताना व खोकताना आपल्या नाकावर व तोंडावर रुमाल धरा.

सर्दी किंवा फ्ल्यू सद्य लक्षणे असलेल्या लोकांशी नजीकचा संपर्क टाळा.

 मांस आणि अंडी पूर्णपणे शिजवून व उकडून घ्या.

जंगली अथवा पाळीव प्राण्यांशी निकट संपर्क टाळा.

लक्षणे आढळून आल्यास बेजबाबदारपणे वागू नये. उपचारासाठी आपल्या जवळील शासकीय रुग्णालयाशी संपर्क साधा.

राष्ट्रीय कॉल सेंटर क्र. +91-11-23978046	राज्यस्तरीय नियंत्रण कक्ष क्र. 020-26127394	टोल फ्री हेल्पलाईन क्र. 104
---	--	--------------------------------

सार्वजनिक आरोग्य विभाग, महाराष्ट्र शासन

८. **अफवांवर विश्वास न ठेवण्याचे आवाहन** - सोशल मिडियावर कोरोना संदर्भात विविध अर्धवट माहिती असणारे, चुकीचे, भिती उत्पन्न करणारे संदेश फिरताना दिसत आहेत. असे कोणतेही संदेश

हे अधिकृत स्रोतांकडून खात्री करून घेतल्याशिवाय पुढे पाठवू नयेत तसेच आवश्यक असल्यास नागरिकांनी हेल्प लाईन लाफोन करून शंका निरसन करून घ्यावे असे आवाहन करण्यात आले आहे.

९. **करोना नियंत्रण कक्ष** – सर्वसामान्य नागरिकांसाठी टोल फ्री १०४ क्रमांक करोना विषयक शंकासमाधानासाठी उपलब्ध करण्यात आला आहे. याशिवाय संचालक आरोग्य सेवा पुणे कार्यालयात करोना नियंत्रण कक्ष स्थापन (०२० -२६१२७३९४) करण्यात आला असून तो सकाळी ८ ते रात्रे १० या कालावधीत कार्यरत आहे. नवीन करोना विषाणू आजाराबद्दलच्या मार्गदर्शक सूचना सर्व संबंधितांना पाठविण्यात आल्या असून त्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या संकेतस्थळावर देखील उपलब्ध आहेत.

Corona Virus: चीनमधील विषाणू संसर्ग कोरोना व्हायरस नेमका काय आहे?

चीनमध्ये साथ आलेल्या कोरोना वायरसबाबत (ज्याला वुहान वायरसही म्हटलं जातं) आता भारतातही दक्षता बाळगली जात आहे.

राजधानी दिल्लीसह मुंबई, चेन्नई, बंगळूरु, हैदराबाद, कोच्ची आणि कोलकाताच्या विमानतळांवर थर्मल स्क्रिनिंगची व्यवस्था करण्यात आली आहे. चीन आणि हाँगकाँगहून परतलेल्या प्रवाशांची थर्मल स्क्रिनिंग करण्यात येत आहे. तसंच प्रवाशांना विमानात चढण्याआधी सेल्फ रिपोर्टिंग फॉर्म भरावा लागेल.

नागरी उड्डाण मंत्रालयाने जारी केलेल्या निर्देशांनुसार देशातील सातही विमानतळांवर आवश्यक त्या सर्व उपाययोजना करण्यात आल्या आहेत. स्टँडर्ड ऑपरेटिंग प्रक्रियेचं काटेकोरपणे पालन व्हावं, यासाठी आपण या सर्व विमानतळांच्या संपर्कात आहोत, असं मंत्रालयाकडून सांगण्यात आलं आहे.

याशिवाय सर्व विमानतळांवर या विषाणूसंबंधीची माहिती देणाऱ्या उद्घोषणा सुरू आहेत. हा विषाणू एका व्यक्तीतून दुसऱ्या व्यक्तीत संक्रमित होत असल्याने त्याचा धोका अधिक वाढला आहे. या विषाणुमुळे चीनमध्ये आतापर्यंत नऊ जणांचा मृत्यू झाला आहे तर 440 जणांना याची लागण झाली आहे.

जागतिक आरोग्य संघटनेनेदेखील याविषयावर चर्चा करण्यासाठी तात्काळ बैठक बोलावली आहे. कोरोना विषाणुमुळे पसरणाऱ्या आजाराला जागतिक आरोग्य आणीबाणी घोषित करावी का, यावर या बैठकीत चर्चा होणार आहे.

अमेरिकेतही या विषाणुची लागण झालेला एक रुग्ण आढळला आहे. ही व्यक्ती चीनमधल्या वुहान प्रांतातून अमेरिकेत आल्याचं तिथल्या आरोग्य अधिकाऱ्यांचं म्हणणं आहे.

कोरोना विषाणूची सर्वप्रथम माहिती मिळाली ती डिसेंबर महिन्यात. मात्र, आता हा विषाणू चीनची सीमा ओलांडून इतर देशातही पोचला आहे.

अमेरिकेपूर्वी जपानमध्ये एक तर थायलंडमध्ये दोन कोरोनाग्रस्त रुग्ण आढळले होते.

कोरोना विषाणू आहे काय?

रुग्णांमधून घेतलेल्या या विषाणूच्या सॅम्पलची प्रयोगशाळेत चाचणी करण्यात आली. त्यानंतर चीनचे अधिकारी आणि जागतिक आरोग्य संघटनेने हा कोरोना वायरस असल्याचं सांगितलं.

कोरोना विषाणूचे अनेक प्रकार आहेत. मात्र, यापैकी केवळ सहा प्रकारच्या विषाणूची माणसाला बाधा होऊ शकते. मात्र, नव्या विषाणूचा शोध लागल्यानंतर संक्रमित होणाऱ्या कोरोना विषाणूची संख्या आता सात झाली आहे.

या नव्या कोरोना विषाणूच्या जेनेटिक कोडचं विश्लेषण करण्यात आलं. कोरोना विषाणूचा एक प्रकार म्हणजे सार्स. हा नवा विषाणू सार्सच्या जवळचा असल्याचं संशोधकांनी केलेल्या विश्लेषणात आढळलं आहे.

सार्स प्रकारातला कोरोना विषाणू अत्यंत घातक मानला जातो. 2002 साली चीनमध्ये 8,098 लोकांना सार्स विषाणूचा संसर्ग झाला होता. त्यापैकी 774 लोकांचा मृत्यू झाला होता.

कोरोनाची लक्षणे

- डोकेदुखी

- नाक गळणे

- खोकला
- घसा खवखवणे
- ताप
- अस्वस्थ वाटणे
- शिंका येणे, धाप लागणे
- थकवा जाणवणे
- निमोनिया, फुफ्फुसात सूज

हा विषाणू अजूनही नियंत्रणात आणता येईल, असं यापूर्वी चीनच्या राष्ट्रीय आरोग्य आयोगाने म्हटलं होतं.

कोरोना विषाणू किती गंभीर आहे?

कोरोना विषाणूची लागण झालेल्या रुग्णांमध्ये साधारणपणे सर्दी-खोकला अशी लक्षणं दिसतात. मात्र, लागण गंभीर असेल तर मृत्यूही ओढावू शकतो.

युनिवर्सिटी ऑफ एडिनबर्गमध्ये प्राध्यापक असलेले मार्क वूलहाऊस म्हणतात, "हा नवीन कोरोना विषाणू आम्हाला आढळला तेव्हा आम्ही हे जाणून घेण्याचा प्रयत्न केला की त्याचा परिणाम इतका घातक का आहे. सर्दीची सामान्य लक्षणं यात दिसत नाही. त्यामुळे ही चिंतेची बाब आहे."

कोरोना विषाणू आला कुठून?

हा विषाणुचा नवीन प्रकार आहे. हे प्राण्यांच्या एका प्रजातीतून दुसऱ्या प्रजातीत संक्रमित होतात आणि त्यानंतर मानवालाही संसर्ग होतो. या संक्रमणावस्थेच्या काळात त्याचा शोध लागत नाही.

नॉटिंगम युनिवर्सिटीत वायरोलॉजीचे प्राध्यापक असलेले जोनाथ बॉल यांच्या मते, "हा अगदी नवीन प्रकारचा कोरोना विषाणू आहे. या विषाणूची लागण प्राण्यांमधूनच माणसाला झाली असावी, अशी दाट शक्यता आहे."

सार्स हा विषाणू मांजरातून माणसांत आला होता. मात्र, या विषाणूचा मूळ स्रोत कोणता आहे, याची अधिकृत माहिती चीनने अजून दिलेली नाही.

चीनच का?

प्रा. वूलहाऊस यांच्या मते लोकसंख्येचं प्रमाण आणि त्याची घनता यामुळे चीनमधले लोक लगेच प्राण्यांच्या संपर्कात येतात.

ते म्हणतात, "येणाऱ्या काळात चीनमध्येच पुन्हा असं काही ऐकायला मिळालं, तर त्यात आश्चर्य वाटणार नाही."

कोरोना विषाणूचा फैलाव सहज होतो का?

या विषाणूची लागण एका व्यक्तीकडून दुसऱ्या व्यक्तीला झाल्याची अनेक उदाहरणं समोर आल्याचं चीनच्या अधिकाऱ्यांचं म्हणणं आहे.

कोरोना विषाणुग्रस्त रुग्णांची देखभाल करणाऱ्या अनेक आरोग्य कर्मचाऱ्यांमध्येही या विषाणूची लक्षणं दिसली आहेत, असंही त्यांनी सांगितलं.

या विषाणुविषयी चिंता वाटण्याचं सर्वांत महत्त्वाचं कारण म्हणजे या विषाणुमुळे सर्वांत आधी फुफ्फुसांवर परिणाम होतो. या विषाणुची लागण होताच व्यक्तीला खोकला सुरु होतो.

मात्र, सध्या जी आकडेवारी मिळते आहे तीच अंतिम असेल, असं आताच म्हणता येणार नाही.

विषाणूचा फैलाव वेगाने होत आहे का?

या विषाणूचा परिणाम मर्यादित असेल, असं सुरुवातीला वाटलं होतं. मात्र, डिसेंबर नंतर अनेक प्रकरणं पुढे आली.

या संसर्गाची सुरुवात चीनमधल्या वुहान शहरातून झाली. मात्र, आता या विषाणूचा फैलाव चीनमध्यल्या इतर शहरात आणि चीनबाहेरही झालेला आहे.

थायलंड, जपान, अमेरिका आणि दक्षिण कोरियातही कोरोनाची लागण झाल्याची काही प्रकरणं समोर आली आहेत. वुहान शहरातून आलेले लोक कोरोनाग्रस्त असण्याची शक्यता जास्त आहे.

कोरोनाची लागण झालेल्या सर्वच लोकांची ओळख पटली आहे, असं गरजेचं नाही असं तज्ज्ञांचं म्हणणं आहे.

नवीन वर्षांत चीन फिरायला गेलेल्या अनेक पर्यटकांच्या माध्यमातून या विषाणूचा फैलाव चीनबाहेरील अनेक देशांमधल्या लाखो लोकांमध्ये झाला असण्याची शक्यताही व्यक्त होत आहे.

उपाययोजना

कोरोना विषाणूची बाधा झालेल्या रुग्णांवर स्वतंत्र खोलीत उपचार सुरु आहेत, जेणेकरून इतरांना याचा संसर्ग होऊ नये. प्रवाशांना ताप आहे का, हे तपासण्यासाठी प्रवासी ये-जा करतात अशा सर्व ठिकाणी थर्मल स्क्रीनिंगची व्यवस्था करण्यात आली आहे.

याशिवाय स्वच्छता राखता यावी आणि संसर्ग टाळवा, यासाठी सी-फूड मार्केट काही काळ बंद करण्यात आले आहेत.

या सर्व उपाययोजना केवळ चीनमध्ये करण्यात आल्या आहेत, असं नाही. चीनव्यतिरिक्त आशियातील इतर अनेक देश आणि अमेरिकेतही असेच खबरदारीचे उपाय योजण्यात आले आहेत.